

Kunnan keskusvaalilautakunnan väliaikaisten varajäsenten asettaminen ajalle 10.11. – 31.12.2025

Khall 10.11.2025
229/00.00.01.01/2025

Valmistelija

Talous- ja hallintojohtaja Sari Nissilä

VaaliL 13.2 §:n mukaan kunnan keskusvaalilautakuntaan kuuluu puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja kolme muuta jäsentä sekä tarpeellinen määrä varajäseniä, joita on kuitenkin oltava vähintään viisi. Varajäsenet on asetettava siihen järjestykseen, jossa he tulevat jäsenten sijaa. Sekä jäsenten että varajäsenten tulee mahdollisuuksien mukaan edustaa kunnassa edellisissä kuntavaaleissa ehdokkaita asettaneita äänestäjäryhmiä. Jäsen tai varajäsen, joka keskusvaalilautakunnalle toimitetun ehdokashakemuksen mukaan on asetettu puolueen tai valitsijayhdistyksen ehdokkaaksi, ei voi osallistua keskusvaalilautakunnan työskentelyyn kyseisissä vaaleissa. Kunnan keskusvaalilautakunta valitaan kesäkuussa pidettävässä valtuuston kokouksessa (KuntaL 32 §).

Toimikausi alkaa heti, kun pöytäkirja vaalia koskevan päätöksen osalta on tarkastettu. Kunnassa on siten aina toimivaltainen kunnan keskusvaalilautakunta. Sikäli kuin vaalilaissa ei ole toisin säädetty, sovelletaan kunnan keskusvaalilautakuntaan kuntalain säännöksiä kunnallisista lautakunnista (KuntaL 410/2015, §:t 30 - 33).

Vaalikelpoisuudesta kunnan keskusvaalilautakuntaan on voimassa, mitä vaalikelpoisuudesta yleensä kunnalliseen luottamustoimeen on säädetty KuntaL 71 §:ssä (410/2015). Vaalikelpoisuudesta kunnan muihin toimielimiin kuin valtuustoon ja kunnanhallitukseen säädetään lisäksi KuntaL 74 §:ssä. Sen kolmesta kohdasta tulee kunnallisessa vaaliviranomaisessa kyseeseen lähinnä vain ensimmäinen, jonka mukaan vaalikelpoinen lautakuntaan ei ole lautakunnan alainen kunnan palveluksessa oleva henkilö.

Kunnan keskusvaalilautakunnan työskentelyyn ei saa osallistua sellainen jäsen tai varajäsen, joka keskusvaalilautakunnalle toimitetun ehdokashakemuksen mukaan on asetettu puolueen tai valitsijayhdistyksen ehdokkaaksi kyseisissä vaaleissa. Säännös koskee vain kuntavaaleja, koska vain niissä ehdokashakemus toimitetaan kunnan keskusvaalilautakunnalle. Muissa vaaleissa kunnan keskusvaalilautakunnan tehtävät ovat vähäisiä ja ehdokas voi siten toimia lautakunnassa.

Niin ikään vaalilaissa on esteellisyyksien välttämiseksi säädetty, että puolueen tai valitsijayhdistyksen vaaliasiamies ei saa olla kunnan keskusvaalilautakunnan jäsenenä tai varajäsenenä (VaaliL 120 § 2 mom., 151 § 2 mom. ja 170 § 2 mom.). Tämä koskee kaikkia vaaleja. Vaaliasiamieheksi valittu, toisin kuin ehdokas, joutuu kokonaan eroamaan kunnan keskusvaalilautakunnan jäsenyydestä tai varajäsenyydestä.

Tärkein kunnan keskusvaalilautakunnan kokoonpanoa koskeva vaatimus on, että jäsenet ja varajäsenet mahdollisuuksien mukaan edustavat kunnassa edellisissä kunnallisvaaleissa ehdokkaita asettaneita äänestäjäryhmiä. Ehdokkaan asettaminen vaaleissa riittää, ei vaadita, että puolue, yhteislista tai yksittäinen valitsijayhdistys olisi saanut vaaleissa ehdokkaansa valituksi. Jotta kunnan keskusvaalilautakunnan jäsenet mahdollisuuksien mukaan edustaisivat edellisissä kunnallisvaaleissa ehdokkaita

asettaneita äänestäjäryhmiä, on kustakin äänestäjäryhmästä valittava yksi edustaja, kunnes viisi huomioon otettavaa äänestäjäryhmää on saanut edustuksensa.

Niin kauan kuin yksikin huomioon otettava äänestäjäryhmä on vailla edustusta, ei muusta ryhmästä saa valita kahta edustajaa. Vaikka säännös ei sitä edellytä, on käytännössä usein valittu viisi edellisissä kunnallisvaaleissa eniten ääniä saanutta äänestäjäryhmää.

Koska vaalilaissa ei ole erityisiä menettelysäännöksiä kunnallisten vaaliviranomaisten valitsemiseksi, on noudatettava KuntaL 105 §:n säännöksiä.

Jos vaaleissa valittavista henkilöistä ollaan yhtä mieltä ja vaatimukset eri äänestäjäryhmien edustuksesta ja tasa-arvon toteutumisesta on otettu huomioon, puheenjohtajan on todettava yksimielinen päätös. Muussa tapauksessa on toimitettava vaalit.

KuntaL 105 §:n pääsäännön mukaan vaalit ovat enemmistövaaleja, joissa valituiksi tulevat ne, jotka saavat eniten ääniä. Jokainen vaaleihin osallistuva saa antaa niin monta ääntä kuin vaaleissa on valittavia. Hän saa äänestää myös pienempää määrää, mutta jos hän äänestää suurempaa määrää, on äänestyslippu hylättävä mitättömänä.

Suhteellisen vaalin (KL 105 § 2 mom.) toimittaminen tulee kysymykseen luottamushenkilöitä valittaessa, jos sitä vaatii läsnä olevista toimielimen jäsenistä vähintään määrä, joka saadaan jakamalla läsnä olevien lukumäärä valittavien lukumäärällä lisättynä yhdellä.

Kunnan keskusvaalilautakunnan vaaleissa suhteellista vaalia voi vaatia

- puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan vaalissa vähintään yhdeksän valtuuston jäsentä;
- kolmen jäsenen vaalissa vähintään seitsemän jäsentä;
- varajäsenten vaalissa varajäsenten määrän ollessa viisi, vähintään viisi jäsentä; määrän ollessa kuusi tai seitsemän, vähintään neljä jäsentä.

Jotta lautakunnan kokoonpano sekä jäsenten että varajäsenten osalta saataisiin lainmukaiseksi, on käytännöllistä toimittaa kumpikin vaali ensin ehdollisena siten, että jos tulos ei vastaa lain vaatimuksia, toimitetaan uusi vaali. Kun varajäsenet on asetettava siihen järjestykseen, jossa he tulevat jäsenten sijaan on valtuuston päätettävä järjestyksestä tarvittaessa KuntaL 104 §:n mukaisesti äänestämällä.

Ennen kuin valtuusto ryhtyy suorittamaan kunnan keskusvaalilautakunnan vaalia, valtuuston on päätettävä, montako varajäsentä valitaan. Laissa sanotaan, että on valittava tarpeellinen määrä varajäseniä, kuitenkin vähintään viisi (Vaalil 13.2 §).

Kaupunginvaltuusto valitsi 30.6.2025 § 53 keskusvaalilautakunnan toimikaudeksi 1.6.2025 – 31.5.2029 seuraavasti:

Varsinaiset jäsenet: Mikko Niskanen, Jarkko Karvonen, Teemu Kähärä, Maarit Leväpelto ja Marjaleena Våg.

Varajäsenet: Pirkko Ruotsalainen, Armas Niemi, Leila Heinonen, Sirkka Aho ja Marita Rytönen.

Puheenjohtajana toimii Mikko Niskanen sekä varapuheenjohtajana Jarkko Karvonen.

Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden päätöksen 11.8.2025 1059/2025 sekä Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen 29.10.2025 2415/2025 vuoksi

keskusvaalilautakunnan on vahvistettava kuntavaalien 2025 tulos siten, kuin Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden päätöksessä todetaan.

Vaalilain 13 §:n mukaan jäsen tai varajäsen, joka keskusvaalilautakunnalle toimitetun ehdokashakemuksen mukaan on asetettu puolueen tai valitsijayhdistyksen ehdokkaaksi, ei voi osallistua keskusvaalilautakunnan työskentelyyn kyseisissä vaaleissa.

Vaalilain 14 §:n mukaan kunnan keskusvaalilautakunta on päätösvaltainen viisijäsenisenä. Jos varajäsen on kuollut taikka estynyt tai esteellinen, saa kunnanhallitus tarvittaessa määrätä väliaikaisen varajäsenen.

Varsinaisista jäsenistä esteellisiä ovat Jarkko Karvonen, Teemu Kähärä ja Maarit Leväpelto. Varajäsenistä esteellisiä ovat Armas Niemi, Leila Heinonen ja Marita Rytönen.

Edellä mainituista asioista johtuen kaupunginhallituksen on määrättävä 3 väliaikaista varajäsentä keskusvaalilautakuntaan ajalle 10.11. – 31.12.2025.

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Kiviniemi Henrik

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää määrätä 3 väliaikaista varajäsentä keskusvaalilautakuntaan ajalle 10.11. – 31.12.2025.

Pöytäkirja asian osalta tarkastetaan kokouksessa.

Päätös